

การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครู เด็กเร่ร่อน และ เด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา
การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนวัดหลักสี่

นางสาวศาลินา บุญเกื้อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-473-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF INTERACTION AMONG TEACHERS, STREET CHILDREN
AND NORMAL CHILDREN IN THE ELEMENTARY SCHOOL
: A CASE STUDY OF WAT LAKSI SCHOOL

Miss Salina Boonkua

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-473-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครู เด็กเร่ร่อน และเด็กปกติในโรงเรียน
 ประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนวัดหลักสี่
 โดย นางสาวศานิตา บุญเกิด
 ภาควิชา ประถมศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาดำเนินการหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Signature

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สินดี อึ้งสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Signature
 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.กศิณา แอมมณี)

Signature
 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ)

Signature
 กรรมการ
 (อาจารย์ วิมลภักดิ์ ตั้งคณาภิรักษ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

คำลึนา บุญเกือ : การศึษาปฏิสัมพันธ์ระหว่งครู เด็กเร่รอน และเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึษา : การศึษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดหลักสิ (A STUDY OF INTERACTION AMONG TEACHERS, STREET CHILDREN AND NORMAL CHILDREN IN THE ELEMENTARY SCHOOL : A CASE STUDY OF WAT LAKSI SCHOOL) อ.ที่ปริกษา : รศ.ดร.ลุ่มพงษ์ ศึตระกูล 329 หน้า. ISBN 974-633-473-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึษาปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนระหว่งครูกับเด็กเร่รอนและเด็กปกติ (2) เพื่อศึษาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่งครูกับเด็กเร่รอน ครูกับเด็กปกติ เด็กเร่รอนกับเด็กปกติ และเด็กเร่รอนกับเด็กเร่รอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเร่รอนทั้งในการเรียนการสอน และทางสังคม โดยครูมีความเข้าใจ และยอมรับต่อพฤติกรรมของเด็กเร่รอน ให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ต่อเด็ก ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเร่รอนที่มีพฤติกรรมการเรียนที่ดึมากกว่า ซึ่งเด็กเป็นฝ่ายมีปฏิสัมพันธ์กับครูในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับครู และครูเป็นฝ่ายมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเร่รอนที่มีพฤติกรรมการเรียนไม่ดี โดยครูเป็นฝ่ายให้ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่ และให้การเสริมแรงทั้งทางลบในการทำโทษ และการเสริมแรงทางบวกโดยการให้รางวัล เพื่อตองการให้เด็กปรับพฤติกรรมดีขึ้น ซึ่งตองให้ระยะเวลาแก่เด็ก ซึ่งสามารถทำให้เด็กปรับพฤติกรรมดีขึ้นและทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครูมากขึ้น

ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ ทั้งในการเรียนการสอนและทางสังคม โดยครูให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กที่มีพฤติกรรมการเรียนดี ซึ่งเด็กเป็นฝ่ายมีปฏิสัมพันธ์กับครูในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับครู และครูมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงใช้อ่านากับเด็กปกติที่มีพฤติกรรมการเรียนไม่ดีโดยการทำโทษ เพื่อลดพฤติกรรมของเด็กและให้ความสนใจติดตามปัญหาที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมหาวิธีแก้ไขปัญหาและขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งหากเด็กยังมีพฤติกรรมที่เหมือนเดิม ไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมของเด็กได้ ครูแสดงพฤติกรรมวางเฉย และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กน้อยลง

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กเร่รอนกับเด็กปกติ และเด็กเร่รอนกับเด็กเร่รอน โดยเด็กเร่รอนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนเด็กปกติจะสามารถเข้ากลุ่มเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนในกลุ่ม และเด็กเร่รอนที่ไม่สามารถเข้ากลุ่มเพื่อนเด็กปกติ เนื่องจากเด็กชอบอยู่คนเดียว เกเร หรือก้าวร้าว ปรับพฤติกรรมไม่ได้ ซึ่งเด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนเฉพาะเงื่อนเด็กเร่รอน และเด็กเร่รอนทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเด็กเร่รอนเฉพาะกลุ่มของตนเอง

ภาควิชา ประถมศึษา
สาขาวิชา ประถมศึษา
ปีการศึษา 2538

ลายมือชื่อณิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปริกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปริกษาร่วม

C540523 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: INTERACTION/TEACHERS/STREET CHILDREN/NORMAL CHILDREN/
A CASE STUDY

SALINA BOONKUA : A STUDY OF INTERACTION AMONG TEACHERS, STREET
CHILDREN AND NORMAL CHILDREN IN THE ELEMENTARY SCHOOL : A CASE STUDY
OF WAT LAKSI SCHOOL. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SOMPONG JITRADUB,
329 PP. ISBN 974-633-476-5

The purposes of this study were : (1) to study the interaction among
teachers, street children and normal children during class participation.
(2) to study the social interaction between teachers and street children,
teachers and normal children, normal children and street children, and street
children with street children.

The study revealed that the teachers who had both academic and
social interaction with street children paid close attention and interest to
every street child. However, more attention was paid to the ones who were
attentive in class. The children showing interest in class tried to
interact with the teachers by participating in class, extracurricular
activities, and completing all the assignments. Through participating in
different activities, teachers and children automatically had better
interaction as teachers sometimes asked children for some help in doing
different activities. As for the street children with weak academic results,
the teachers also interacted with them by giving them more care and
attention, using both negative and positive reinforcement by giving them both
punishment and rewards. By doing so, these children were expected to
improve their behavior. **However**, the process of improving the children's
behavior took time. Therefore, the children were advised to be given time to
improve themselves so that their interaction with the teachers could be
better.

The teachers interacting with the normal children both academically
and socially paid close attention to them, especially the ones with good
academic results. Therefore, these children tried to interact with the
teachers by participating in various activities. The teachers used their
power to interact with the normal children who were not well-behaved by
punishing them. In order to improve their bad behavior, the teachers paid
attention to the causes of their bad behavior, followed their cases, found
ways to solve the problems and asked for parental cooperation. If the
children's behavior had not improved, the teachers would have ignored them
and would have had less interaction with them.

The street children's interaction with the normal children showed
that the street children who were accepted by the normal children could join
in the group and had good interaction with the group members. As for those
who could not join in the normal children's group because of their bad
behavior, being a loner, or aggressive, they could not improve their
behavior. Therefore, they would only have interaction with the street
children and have good relations with their own group.

ภาควิชา.....ประถมศึกษา
สาขาวิชา.....ประถมศึกษา
ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีโดยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาเอาใจใส่ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดี เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กศินา แชนมณี ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวงศ์ จันทวานิช ที่กรุณาให้ความรู้และ คำปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กที่ให้ความรู้ และคำแนะนำในด้านข้อมูลของเด็กเร่ร่อน ผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนวัดหลักสี่ เด็กเร่ร่อน มูลนิธิสร้างสรรค์เด็กทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี และบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอกราบระลึกถึงพระคุณ คุณพ่อบุญเรือง คุณแม่ศรีสุนันท์ บุญเกื้อ ผู้ซึ่งให้ความรัก ความเมตตา ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลา ขอขอบคุณ น้าปอง น้องกรวด คุณไชยวัฒน์ จงประดิษฐ์ ตลอดจน พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ คอยห่วงใย และให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอตลอดมา จนประสบผลสำเร็จในการศึกษา

สุดท้าย ขอขอบคุณเด็กเร่ร่อนทุกคน ผู้ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยทำวิจัยในเรื่องนี้

ศาลีณา บุญเกื้อ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	คำถามในการวิจัย.....	7
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ตอนที่ 1 เด็กเรื้อรัง	
	1.1 ความหมายของเด็กเรื้อรัง.....	11
	1.2 เด็กเรื้อรังในสังคมไทย.....	14
	1.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเด็กเรื้อรัง.....	16
	1.4 กระบวนการเป็นเด็กเรื้อรัง.....	22
	1.5 สภาพปัจจุบันของเด็กเรื้อรัง.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ตอนที่ 2	รูปแบบการให้บริการและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเรื้อรัง	
2.1	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเรื้อรัง.....	33
2.2	รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเรื้อรัง....	37
ตอนที่ 3	การปฏิสัมพันธ์	
3.1	ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน.....	39
3.2	ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม.....	46
ตอนที่ 4	การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	54
ตอนที่ 5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
	การเลือกกรณีศึกษา.....	80
	การกำหนดข้อมูลที่ต้องการในการวิจัย.....	82
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
	การเข้าภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล.....	84
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
	การตรวจสอบข้อมูล.....	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
	การนำเสนอข้อมูล.....	92

4	วัฒนธรรมเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติในโรงเรียน.....	94
	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน.....	94
	ประวัติและพัฒนาการของโรงเรียน.....	94
	สภาพทั่วไปของชุมชน.....	103
	การดำเนินงานการเรียนการสอน.....	106
	มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก.....	110
	วัฒนธรรมของเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติ.....	140
5	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู เด็กเร่ร่อน และเด็กปกติ.....	161
	ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนระหว่างครู เด็กเร่ร่อน และเด็กปกติ.....	161
	พฤติกรรมการสอนของครูที่มีต่อเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติ.....	161
	พฤติกรรมการเรียนของเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติ.....	185
	ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม.....	219
	ระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อน.....	219
	ระหว่างครูกับเด็กปกติ.....	229
	ระหว่างเด็กเร่ร่อนกับเด็กปกติ.....	232
	ระหว่างเด็กเร่ร่อนกับเด็กเร่ร่อน.....	232
6	วิเคราะห์และอภิปรายผล.....	235
	วิเคราะห์ข้อมูล.....	235
	อภิปรายผล.....	254
7	สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	268
	สรุปผลการวิจัย.....	268
	ข้อเสนอแนะ.....	272
	รายการอ้างอิง.....	275
	ภาคผนวก.....	284
	ประวัติผู้เขียน.....	329

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างประชากรเด็กไว้ร่อน.....	81
2	จำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดหลักสี่.....	100
3	ตารางเวลากิจวัตรประจำวันของบ้านอุปถัมภ์เด็ก.....	128
4	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย อนุชิต	193
5	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหญิง ปันตดา การพันธ์.....	198
6	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย คัม การพันธ์.....	202
7	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหญิง สุภาพร อิงประวิทย์..	207
8	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหญิง อรสา อิงประวิทย์...	211
9	ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชายเอก.....	214

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1	การบริหารงานโรงเรียน.....	107
2	อุดมคติต่อการทำงานเพื่อเด็กของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก.....	112
3	แสดงวงจรการทำงาน ของโครงการครูข้างถนน.....	117